

Memòria de Josep M. Capdevila

Amb prou feines si em podia considerar un adolescent, i ja m'era familiar el nom de Josep Ma. Capdevila. Érem a l'apogeu del franquisme, ell es trobava exiliat a Colòmbia i semblava que aquí no el recordava ningú. Però el meu pare parlava amb una certa devoció del diari *El Matí*, i a casa hi havia dues col·leccions que ocupaven molt d'espai a la biblioteca: els llibres blancs de la col·lecció *Els nostres clàssics*, d'Editorial Barcino —del primer, de 1924, al 52, de 1935— i els volums grocs de la revista *La Paraula Cristiana* —del primer, de març de 1925, al 139, de juny de 1936.

De la mà de Josep Ma. Capdevila, ni que fos en una versió reduïda, vaig fer la primera coneixença del cavaller *Tirant lo Blanc*. A la seva *Antologia* vaig llegir per primer cop les que eren, segons ell, *Les cent millors poesies líriques de la llengua catalana*, i així vaig descobrir Ramon Llull, Ausiàs March, Verdaguer i Maragall. Gràcies a ell i a un petit opuscle de la Col·lecció Popular Barcino, vaig aprendre *Com s'ha d'escriure una carta en català* i una cosa més important encara: com s'ha d'escriure una carta *tout court*. Aquell llibret, amb referències a Boileau i La Bruyère, Buffon i Joubert, i amb mostres de l'estil epistolar de Madame de Sevigné i de Voltaire, de Maragall i de Manzoni, m'ha acompanyat sempre més com un bon mestre en l'intent prou difícil de redactar una missiva correcta i eficaç.

Amb el temps, vaig anar descobrint més i més coses sobre la personalitat de Capdevila, fins arribar al que seria el seu últim llibre: *Del retorn a casa*, publicat l'any 1971. Efectivament, ell tornava a ser entre nosaltres, i hi romandria silenciosament fins a la mort.

Josep Ma. Capdevila i de Balançó va néixer ara fa cent anys, el 14 de juny de 1892, a la ciutat d'Olot, on el seu pare feia de notari. Va estudiar el batxillerat als Escolapis, i la carrera de Dret a la Universitat de Barcelona. Però no tenia pas vocació d'advocat. Com si fos un estudiant de Lletres, va conèixer de prop els grans escriptors del seu temps —Sagarra, Riba, els germans Soldevila— i es va endinsar en l'estudi de Verdaguer, Maragall, Costa i Llobera, Ruyra... Va coincidir també amb Eugeni d'Ors, amb el qual mantindria una llarga, intensa i, finalment, conflictiva col·laboració. Molt, aviat va poder exhibir una àmplia cultura filosòfica, beguda a glops en l'obra dels pensadors cristians del moment: Sertillanges, Gemelli, Gilson, Chesterton, Maritain. L'any 1925, després de publicar diverses obres d'assaig, va esdevenir el director de *La Paraula Cristiana*, revista mensual fundada pel doctor Carles Cardó, i d'aquesta manera va entrar en el món del periodisme, fins a culminar la seva vocació veritable amb la creació i direcció del diari *El Matí*, autèntic monument d'informació i d'opinió en un moment històric de gran relleu per a Catalunya. Segons el seu biògraf Maurici Serrahima, l'etapa dels cinc anys de director del diari «va ser prou important per justificar tota una vida».

En acabar la Guerra Civil, Capdevila va anar a parar, com tants altres fugitius il·lustres, al mas Perxés d'Agullana i, d'allà, cap a París i Bordeus. Després, a la ciutat colombiana de Popayan, i finalment a Cali, on va viure i donar classes durant més d'un quart de segle. Va tornar a casa, malalt, el 1965, després de 26 anys transcorreguts en la que era, segons ell deia, una «vastíssima soledat». Els últims anys els va passar en una clínica de Banyoles on morí quan li faltaven poes mesos per complir-ne vuitanta.

El centenari del seu naixement és un moment oportú per recordar aquesta figura cabdal d'un tram de la nostra història; per resseguir, com diu Serrahima, «el rastre que amb la seva obra —és a dir, amb els seus actes— ha deixat en el país».

Josep M. Capdevila als 29, als 46 i als 63 anys.

NARCÍS-JORDI ARAGÓ